

Cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Iaith Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones

Dogfen Ymgynghori

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Croeso i'r ddogfen ymgynghori hon ynglŷn â diwygiadau arfaethedig i'r ddarpariaeth iaith yn Ysgol Griffith Jones.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gwerthfawrogi barn rhieni, gwarcheidwaid, dysgwyr, staff, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach, ac mae'n cydnabod pwysigrwydd ymgysylltu ystyrlon wrth ystyried newidiadau sy'n effeithio ar addysg plant.

Mae'r ymgynghoriad hwn yn rhoi cyfle i'r holl bartïon sydd â diddordeb ddeall y cynigion, y rhesymeg dros newid a sut maent yn cyd-fynd â blaenoriaethau lleol a chenedlaethol ar gyfer addysg ddwyieithog.

Bwriad y wybodaeth a nodir yn y ddogfen hon yw esbonio'r cynigion yn glir ac yn dryloyw, gan gynnwys y cyd-destun y maent wedi'u datblygu ynddo a'r goblygiadau posibl i ddysgwyr a theuluoedd.

Rydym yn eich annog i ddarllen y ddogfen yn ofalus ac i rannu eich barn yn ystod y cyfnod ymgynghori. Bydd yr holl ymatebion a dderbynnir yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses benderfynu.

Diolch am gymryd yr amser i ymgysylltu â'r ymgynghoriad hwn ac am gyfrannu at ddyfodol addysg yn eich cymuned.

Os oes angen y wybodaeth hon arnoch yn Saesneg, mewn print bras, mewn Braille, neu fel recordiad sain, cysylltwch â'r Adran Addysg a Hamdden.

E-bost: csca@sirgar.gov.uk

1. Mae fersiwn sy'n addas i blant o'r ddogfen ymgynghori hon hefyd ar gael.
2. Mae Crynodeb Gweithredol sy'n rhoi trosolwg o'r cynnig ar gael ar dudalen 6.

Geirfa o Fyrfoddau

ADY	Anghenion Dysgu Ychwanegol
RhD	Rhif Derbyn
CSC	Cyngor Sir Caerfyrddin
CC	Cynradd Cymunedol
DI	Dwy Iaith
DFf	Dwy Ffrwd
CS	Cyfrwng Saesneg
Estyn	Arolygaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
CALI	Cyferwerth ag amser llawn
ALI	Awdurdod Lleol
MCYC	Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru
RhMA	Rhaglen Moderneiddio Addysg
RhC	Rhif ar y gofrestr
CYBLD	Data Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion
CBGY	Cyfrifiad Blynyddol Gweithlu Ysgolion
RhA	Rhan amser
CTY	Cod Trefniadaeth Ysgolion
CSCA	Cynllun Strategol Cymraeg Mewn Addysg
LIC	Llywodraeth Cymru
CC	Cyfrwng Cymraeg

*Yn y ddogfen hon, defnyddir y termau "**y Cyngor**" a'r "**Awdurdod Lleol**" yn gyfnewidiol ac yn cyfeirio at Gyngor Sir Caerfyrddin.

Ymgynghoriad ar ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones

Rhagair

Ar 4 Gorffennaf 2022, yn unol â chynlluniau strategol Llywodraeth Cymru, lansiodd yr Awdurdod Lleol [Cynllun Strategol Cymraeg \(CSCA\) Sir Gaerfyrddin 2022-2032](#) amlinellu ei weledigaeth ar gyfer Sir Gaerfyrddin ddwyieithog. Cymeradwywyd y cynlluniau hyn gan Lywodraeth Cymru ar 27 Gorffennaf 2022. Er mwyn cyflawni'r weledigaeth hon, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ehangu addysg cyfrwng Cymraeg fel bod mwy o blant a phobl ifanc yn dod yn hyderus yn y Gymraeg a'r Saesneg ac yn gallu defnyddio'r ddwy iaith gyda'u teuluoedd, yn eu cymunedau ac yn y gweithle.

Gyda hyn mewn golwg, mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i ddarparu'r addysg a'r cyfleoedd gorau posibl i bob cymuned, wedi'i arwain gan amcanion clir sy'n hyrwyddo dysgu o ansawdd uchel. Mae Cyngor Sir Gaerfyrddin yn cefnogi'n llawn y nod i bob disgybl siarad Cymraeg a Saesneg yn annibynnol. Byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaethau sy'n sicrhau dysgu o ansawdd uchel i blant, pobl ifanc ac oedolion ledled y sir, gan helpu pob dysgwr i gyrraedd ei lawn botensial yng nghyd-destun dwyieithog unigryw Sir Gaerfyrddin.

Mae'r Awdurdod Lleol yn cefnogi nid yn unig y weledigaeth leol hon, ond hefyd yr uchelgais ehangach ar gyfer Cymru ddwyieithog. Ar 10 Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [Cymraeg 2050, Miliwn o Siaradwyr](#) sy'n gosod nod cenedlaethol o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r strategaeth yn canolbwyntio ar dair thema allweddol:

- Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg
- Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg
- Creu amodau, seilwaith a chyd-destun ffafriol

Mae'r themâu hyn yn llywio ein gwaith yn lleol, gan ein helpu i ddatblygu system addysg sy'n cefnogi, datblygu a chynnal dwyieithrwydd.

Yn 2025, cyflwynodd Llywodraeth Cymru [Ddeddf Y Gymraeg ac Addysg Cymru 2025](#) gan gryfhau'r ymrwymiad cenedlaethol i roi cyfle i bob dysgwr ddod yn siaradwr Cymraeg hyderus. Mae'r Ddeddf yn gosod disgwyliadau clir ar gyfer ehangu addysg cyfrwng Cymraeg, yn cyflwyno fframwaith cenedlaethol ar gyfer disgrifio sgiliau Cymraeg, ac yn

gosod dyletswyddau ar awdurdodau lleol ac ysgolion i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr Cymraeg diffiniedig.

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn atgyfnerthu nodau *Cymraeg 2050* a CSCA Sir Gaerfyrddin, gan ddarparu sylfaen statudol ar gyfer datblygiad parhaus addysg ddwyieithog ar draws y sir.

Mae'r cynnig hefyd yn cefnogi egwyddorion Cwricwlwm i Gymru drwy gryfhau sgiliau iaith Gymraeg dysgwyr mewn ffyrdd sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at y Pedwar Diben, gan eu galluogi i dyfu fel dysgwyr uchelgeisiol galluog; cyfranwyr creadigol mentrus; dinasyddion gwybodus moesegol; ac unigolion iach hyderus o fewn cymdeithas ddwyieithog, tra hefyd yn ehangu eu profiadau diwylliannol a'u gwerthfawrogiad.

Er mwyn cefnogi polisïau cenedlaethol a CSCA Sir Gaerfyrddin sy'n anelu at symud ysgolion ar hyd continwmm y Gymraeg, mae'r ddogfen ymgynghori hon yn amlinellu cynigion sy'n ymwneud â newidiadau yn y ddarpariaeth iaith yn Ysgol Griffith Jones.

Bydd yr ymgynghoriad yn dilyn [Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru \(2026\)](#) a bydd yn cynnwys yr holl bartïon sydd â diddordeb a nodwyd. Bwriad y wybodaeth yn y ddogfen hon yw esbonio'r cynigion ar gyfer eich ysgol yn glir a'ch cefnogi i ymgysylltu â'r broses ymgynghori.

Diolch am gymryd yr amser i ddarllen y ddogfen hon ac am eich ymgysylltiad â'r ymgynghoriad pwysig hwn.

Owain Lloyd
Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden
Cyngor Sir Caerfyrddin

Crynodeb Gweithredol

Mae'r Crynodeb Gweithredol hwn yn rhoi trosolwg o'r cynnig, y rhesymau dros newid, a sut y gallwch gymryd rhan yn yr ymgynghoriad.

Pwrpas yr ymgynghoriad hwn

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn ymgynghori ar gynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones. Mae'r ymgynghoriad hwn yn rhoi cyfle i ddisgyblion, rhieni, gwarcheidwaid, staff, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach ddeall y cynnig, pam ei fod yn cael ei ystyried, ac i rannu eu barn cyn i unrhyw benderfyniad gael ei wneud.

Nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud ar hyn o bryd. Bydd yr holl ymatebion a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori yn cael eu hystyried yn ofalus cyn i'r Cyngor benderfynu a ddylid bwrw ymlaen, diwygio'r cynnig, neu beidio â chymryd unrhyw gamau pellach.

Sefyllfa bresennol (Status Quo)

Ar hyn o bryd mae Ysgol Griffith Jones yn darparu model dwyieithog strwythuredig lle mae **Dysgu Sylfaen (Meithrin–Blwyddyn 2) yn cael ei gyflwyno fel Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3)**, gan sicrhau bod pob disgybl yn elwa o drochi cynnar. **O Flwyddyn 3 ymlaen, mae'r disgyblion yn dilyn un o ddau lwybr: Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) neu Dwy Iaith (Categori 2)**. Mae'r dull hwn yn cynnal sylfaen gadarn yn y Gymraeg yn ystod y blynyddoedd cynnar, pan fo trochi yn fwyaf effeithiol.

Mae tystiolaeth gan Estyn a Llywodraeth Cymru yn dangos mai trochi Cymraeg cynnar yw'r ffordd fwyaf effeithiol a chynhwysol o ddatblygu dysgwyr dwyieithog hyderus, gan gefnogi safonau uchel yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Y cynnig

Mae'r Cyngor yn cynnig gwneud **newid rheoledig** i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

1. **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin hyd at Flwyddyn 2) yn parhau i fod yn Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl, fel sydd ar hyn o bryd.**
2. **O flwyddyn 3 i flwyddyn 6, byddai darpariaeth iaith yr ysgol yn cael ei diwygio fel bod pob disgybl yn dilyn llwybr Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3).**
 - Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n **raddol**, ar **sail flwyddyn ar ôl blwyddyn**, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis **Medi 2027**.
 - Ni fyddai'r cynnig hwn yn effeithio ar ddisgyblion a fydd ym Mlynnyddoedd 4, 5 a 6 ym mis Medi 2027.

- Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r ysgol yn pontio flwyddyn ar ôl blwyddyn i ddod yn ysgol Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3) drwyddi, gan gyrraedd ei weithredu'n llawn erbyn Medi 2030.

Er bod y Cyngor o'r farn bod y cynnig hwn yn bodloni nodau polisi cyfredol a thystiolaeth addysgol orau, amlinellir dulliau amgen yn ddiweddarach yn y ddogfen hon, pob un â'i fanteision a'u hanfanteision posibl eu hunain.

Pam mae'r newid hwn yn cael ei ystyried

Mae'r cynnig yn cefnogi:

- Cwricwlwm i Gymru
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032
- Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg
- Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025

Mae'r polisiâu hyn yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i gynyddu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg ac i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr Cymraeg clir o gamau cynnar yr ysgol.

Manteision addysg ddwyieithog

Mae ymchwil yn dangos bod addysg ddwyieithog:

- Yn Cefnogi datblygiad cryf yn **y Gymraeg a'r Saesneg**.
- Nid yw'n **niweidio cyrhaeddiad Saesneg**; mae disgyblion yn aml yn cyflawni'r un safonau neu safonau uwch yn Saesneg.
- Yn Gwella **sgiliau meddwl**, gan gynnwys sylw, cof a datrys problemau.
- Yn Gwella hyder, cyfathrebu a lles.
- Yn Ehangu cyfleoedd yn y dyfodol mewn addysg, cyflogaeth a bywyd cymunedol.
- Yn Cryfhau ymdeimlad plant o **berthyn, hunaniaeth a chysylltiad â Chymru**.

Sut i ymateb i'r ymgynghoriad

Mae'r ymgynghoriad yn rhedeg rhwng **7 Medi 2026 a 20 Hydref 2026**.

Gallwch rannu eich barn drwy:

1. Cwblhau arolwg SNAP ar-lein:
https://carmarthenshire.welcomesyourfeedback.net/Ysgol_Griffith_Jones
2. Lenwi'r ffurflen ymateb yn **Atodiad A**
3. Anfon ymateb ysgrifenedig drwy e-bost neu bost (ceir manylion ar dudalen 45)

Nid oes angen i chi gytuno neu anghytuno â'r cynnig i gymryd rhan. Croesewir sylwadau, cwestiynau ac awgrymiadau amgen.

Nid yw ymatebion a wnaed yn ystod yr ymgynghoriad hwn **yn wrthwynebiadau**. Os yw'r cynnig yn mynd ymlaen i hysbysiad statudol, bydd cyfnod ar wahân lle gellir cyflwyno gwrthwynebiadau ffurfiol.

Bydd **Adroddiad Ymgynghori** sy'n crynhoi'r adborth a gafwyd ac ymateb y Cyngor yn cael ei gyhoeddi cyn i unrhyw benderfyniad pellach gael ei wneud.

Ymgynghoriad ar ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones

1. Diffiniad o categorïau iaith ysgol

Sefydlodd Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 dri chategori iaith ysgol: **Prif iaith-Cymraeg, Dwy iaith a Prif iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg**, pob un â gofynion penodol ar gyfer addysg Gymraeg. Mae'r Ddeddf yn categoreiddio ysgolion yng Nghymru yn seiliedig ar eu darpariaeth addysg Gymraeg, gyda'r nod o wella sgiliau iaith Gymraeg pob disgybl. Y tri chategori yw:

Prif iaith-Cymraeg (Categori 3):

- Mae ysgolion/ffrydiau yn y categori hwn yn darparu mwyafrif sylweddol o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Trochi 100% Cymraeg mewn Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2).
- O leiaf 80% o'r cwricwlwm i'w gyflwyno yn Gymraeg o Flwyddyn 3 ymlaen.

Dwy iaith (Categori 2):

- Mae'r ysgolion/ffrydiau hyn yn cynnig dull cytbwys, gan ddarparu addysg yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Y gofyniad yw i o leiaf 50% o'r cwricwlwm gael ei gyflwyno yn Gymraeg.

Prif iaith Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1):

- Mae ysgolion/ffrydiau yn y categori hwn yn defnyddio Saesneg yn bennaf fel cyfrwng addysgu ond yn cynnwys addysg Gymraeg.
- Rhaid darparu o leiaf 10% o'r cwricwlwm yn Gymraeg.

2. Cyflwyniad / Cefndir / Rhesymeg dros Newid

2.0 Darpariaeth bresennol / Status Quo / Cefndir

Mae Ysgol Griffith Jones yn ysgol gynradd gymunedol sydd wedi'i lleoli yn nhref Sanclêr, ac yn darparu addysg i ddisgyblion 3–11 oed. Mae'r ysgol yn gwasanaethu dalgylch eang a gwledig yn bennaf, gan ddenu disgyblion o Sanclêr ei hun yn ogystal â chymunedau cyfagos Bancyfelin, Meidrim, Llanboidy, Llangynin a phentrefi cyfagos. Mae'r dalgylch yn cynnwys cymysgedd o gymunedau gwledig hirsefydledig, ardaloedd amaethyddol a datblygiadau preswyl sy'n tyfu, gan roi poblogaeth ddisgyblion amrywiol a chytbwys i'r ysgol.

Mae darpariaeth iaith bresennol yr ysgol yn dilyn model dwyieithog strwythuredig. Cyflwynir Dysgu Sylfaen (Oed Meithrin–Blwyddyn 2) fel Prif iaith-Cymraeg (Categori 3), gan sicrhau bod pob disgybl yn elwa o drochi'n gynnar. O Flwyddyn 3 ymlaen, mae'r disgyblion yn dilyn un o ddau lwybr: Prif iaith-Cymraeg (Categori 3) neu Dwy iaith (Categori 2).

Mae'r Awdurdod Lleol yn gyfrifol am sicrhau bod pob disgybl yn derbyn yr addysg orau bosibl, ac mae darparu cyfleoedd dwyieithog cryf yn ganolog i hyn. Mae'r ymrwymiad hwn yn cyd-fynd â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin 2022–2032, sy'n anelu at symud ysgolion ar hyd continwwm y Gymraeg. Er mwyn cyflawni hyn, y ffordd fwyaf effeithiol o ddatblygu dysgwyr dwyieithog hyderus yw trochi plant yn y Gymraeg o oedran ifanc.

2.1 Y Cynnig

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cynnig gwneud **newid rheoledig** i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

1. **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin hyd at Flwyddyn 2) yn parhau i fod yn Prif Iaith – Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl, fel sydd ar hyn o bryd.**
2. **O Flwyddyn 3 i Flwyddyn 6, byddai darpariaeth iaith yr ysgol yn cael ei diwygio fel bod pob disgybl parhau i ddilyn llwybr Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3).**
 - Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n **raddol**, ar **sail blwyddyn ar ôl blwyddyn**, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis **Medi 2027**.
 - Ni fyddai'r cynnig hwn yn effeithio ar ddisgyblion a fydd ym Mlynnyddoedd 4, 5 a 6 ym mis Medi 2027.
 - Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r ysgol yn pontio flwyddyn ar ôl blwyddyn i ddod yn ysgol Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3) drwyddi, gan gyrraedd ei weithredu'n llawn erbyn Medi 2030.

2.2 Manteision ac anfanteision y cynnig hwn o'i gymharu â'r status quo

Mae'r canlynol yn nodi crynodeb cytbwys o'r prif fanteision ac anfanteision posibl a nodwyd ar y cam hwn. Mae'r pwyntiau hyn yn adlewyrchu buddion a risgiau ac nid ydynt wedi'u bwriadu i fod yn gynhwysfawr.

Manteision	Anfanteision
Trochi cynnar cryfach - Mae ymestyn darpariaeth Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl i Flynyddoedd 3–6 yn adeiladu ar y sylfaen gadarn sydd eisoes wedi'i sefydlu ym maes Dysgu Sylfaen, gan gefnogi datblygiad iaith mwy cyson ar draws y cyfnod cynradd.	Mae dileu'r llwybr Dwy Iaith (Categori 2) o Flwyddyn 3 ymlaen yn newid yr ystod o opsiynau iaith sydd ar gael yn yr ysgol.

Llwybr ieithyddol cliriach - Mae un llwybr Cymraeg yn bennaf yn dileu'r cymhlethdod o reoli dau fodel cyfochrog ac yn sicrhau parhad i bob disgybl wrth iddynt symud ymlaen drwy'r ysgol.	Efallai y bydd rhai teuluoedd yn chwilio am ysgolion amgen sy'n cynnig darpariaeth ddwyiaith neu gyfrwng Saesneg, a allai effeithio ar batrymau derbyn lleol a threfniadau trafnidiaeth.
Gwell hyfedredd dwyieithog - Mae ymchwil gan Estyn a Llywodraeth Cymru yn dangos bod addysg Gymraeg barhaus yn arwain at lefelau uwch o gymhwysedd dwyieithog heb effeithio'n negyddol ar ganlyniadau Saesneg.	The proposal requires sufficient staff capacity and professional learning to deliver Welsh medium teaching across Years 3–6.
Aliniad â pholisi lleol a chenedlaethol- Mae'r cynnig yn cefnogi CSCA Sir Gaerfyrddin, Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025 drwy gynyddu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg.	Efallai y bydd angen deunyddiau dysgu cyfrwng Cymraeg ychwanegol i gefnogi'r ddarpariaeth Categori 3.
Cysondeb â'r ddarpariaeth uwchradd - Mae symud tuag at fodel Categori 3 ysgol gyfan yn cryfhau dilyniant i lwybrau uwchradd cyfrwng Cymraeg lleol.	Gall y cynnig godi cwestiynau neu ansicrwydd ymhlith rhai teuluoedd, yn enwedig y rhai a ddewisodd yr ysgol pan oedd llwybrau lluosog ar gael.
Gwell datblygiad diwylliannol a hunaniaeth - Mae model cyfrwng Cymraeg unedig yn cefnogi Cwricwlwm i Gymru drwy ddyfnhau dealltwriaeth ddiwylliannol ac ymdeimlad o berthyn dysgwyr.	Efallai y bydd rhieni neu warcheidwaid nad ydynt yn siarad Cymraeg yn poeni am lai o allu i gefnogi gwaith cartref neu ymgysylltu â chyfathrebu'r ysgol.
Cynllunio staffio a chwricwlwm symlach - Mae gweithredu un model iaith ar draws yr ysgol yn lleihau cymhlethdod amserlenni, dyrannu adnoddau a trefniant staffio.	Mae cyflwyno'r model yn gofyn am argaeledd parhaus o staff cyfrwng Cymraeg, yng nghyd-destun heriau recriwtio ehangach.
Cynaliadwyedd hirdymor - Mae model Categori 3 ysgol gyfan yn cefnogi twf hirdymor addysg cyfrwng Cymraeg yn ardal Sanclêr.	Gofyniad am ddarpariaeth trochi Cymraeg ychwanegol i newydd-ddyfodiaid i addysg cyfrwng Cymraeg.
Gwell cydlyniant cwricwlwm - Mae un llwybr Cymraeg yn bennaf ar draws yr ysgol yn caniatáu cynllunio, asesu a dilyniant mwy cyson yn unol â Chwricwlwm i Gymru, gan leihau dyblygu a sicrhau bod pob disgybl yn profi taith ieithyddol unedig.	
Ymdeimlad cryfach o hunaniaeth ysgol - Mae symud i fodel Categori 3 ysgol gyfan yn atgyfnerthu ethos dwyieithog clir, gan	

gryfhau hunaniaeth a hyder cymunedol yr ysgol yn ei chyfeiriad hirdymor.	
Gwell modelu iaith cyfoedion - Pan fydd pob disgybl yn dysgu drwy'r Gymraeg, mae'r amgylchedd ieithyddol yn dod yn gyfoethocach ac yn fwy cyson, gan gynyddu cyfleoedd i ddisgyblion glywed, defnyddio ac ymarfer Cymraeg yn naturiol gyda chyfoedion.	
Gwell cydweithredu staff - Mae staff yn gweithio o fewn un model iaith, gan ei gwneud hi'n haws rhannu adnoddau, cyd-gynllunio gwersi, a datblygu dulliau addysgegol cyson ar draws grwpiau blwyddyn.	
Cefnogi adfywio iaith gymunedol - Mae cynyddu nifer y plant sy'n cael eu haddysgu drwy Gymraeg yn cyfrannu at gryfhau'r iaith yn y gymuned leol, gan alinio â nodau Cymraeg 2050 a CSCA Sir Gaerfyrddin.	
Lleihau annhegwch rhwng disgyblion - Mae un llwybr yn sicrhau bod pob disgybl yn cael mynediad cyfartal i fanteision gwybyddol, diwylliannol ac addysgol trochi cyfrwng Cymraeg, yn hytrach na'r rhai y mae eu teuluoedd yn ei ddewis yn unig.	

2.3 Risgiau a Gwrthfesuau

Fel gyda phob cynnig, mae risgiau posibl yn gysylltiedig â'r cynnig hwn. Mae'r rhain wedi'u nodi isod ochr yn ochr â chamau a allai leihau eu heffaith. Nid yw presenoldeb camau lliniaru yn dileu'r risgiau yn gyfan gwbl.

Mae'r rhain wedi'u hamlinellu isod, ynghyd â chamau lliniaru a awgrymir:

Risg	Sgôr Risg Cynhenid	Camau Lliniaru	Sgôr Risg Gweddilliol
Pryder rhieni ynglŷn â dileu'r llwybr Dwy iaith	Uchel	- Darparu cyfathrebu clir, hygyrch sy'n esbonio manteision addysgol Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) - Cynnal nosweithiau gwybodaeth, sesiynau galw heibio a chyfleoedd holi ac ateb i deuluoedd	Canolig

		• Rhannu tystiolaeth gan Estyn a Llywodraeth Cymru ar ganlyniadau dwyieithog • Cynnig sicrwydd am ddatblygiad cryf parhaus sgiliau Saesneg • Rhannu llais disgyblion a thystebau rhieni o deuluoedd Categori 3 presennol • Darparu deunyddiau cymorth pontio sy'n esbonio beth mae newidiadau yn ei olygu'n ymarferol i ddisgyblion • Cynnal diweddariadau rheolaidd trwy gydol y gweithredu fesul cam i leihau ansicrwydd	
Capasiti staffio a hyfedredd cyfrwng Cymraeg	Canolig	• Darparu dysgu proffesiynol wedi'i dargedu at staff i gryfhau sgiliau addysgu cyfrwng Cymraeg • Defnyddio gweithrediad graddol i ganiatáu amser ar gyfer uwchsgilio, os oes angen • Gweithio gyda thîm Cymraeg mewn Addysg ALL i gael mynediad at hyfforddiant a mentora • Datblygu rhwydweithiau cymorth cymheiriaid mewnol a chyfleoedd addysgu tîm • Creu cynllun datblygu'r gweithlu hirdymor sy'n cyd-fynd â gweledigaeth yr ysgol • Defnyddio arbenigwyr cyfrwng Cymraeg i fodelu gwersi a chefnogi cynllunio • Darparu cyfleoedd i staff gwblhau dysgu proffesiynol Cymraeg gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol	Isel-Canolig

Argaeledd adnoddau cyfrwng Cymraeg	Canolig	• Archwilio adnoddau cyfredol a nodi bylchau yn gynnar • Mynediad at ALI a banciau adnoddau cyfrwng Cymraeg rhanbarthol • Rhannu adnoddau gydag ysgolion clwstwr i leihau dyblygu • Prynu adnoddau dros sawl cylch cyllidebol • Blaenoriaethu adnoddau digidol ac ailddefnyddiadwy er mwyn sicrhau gwerth am arian • Datblygu adnoddau mewnol ar y cyd i leihau costau • Defnyddio ffrydiau cyllido grant Llywodraeth Cymru lle bo hynny ar gael • Adeiladu llyfrgell adnoddau cyfrwng Cymraeg ganolog ar gyfer staff	Isel
Pryderon gan rieni nad ydynt yn siarad Cymraeg	Canolig	• Darparu cyfathrebu dwyieithog a deunyddiau wedi'u cyfieithu • Cynnig gweithdai ar gefnogi dysgu gartref i deuluoedd nad ydynt yn siarad Cymraeg • Creu canllawiau syml ar gyfer cymorth gwaith cartref • Cynnal sianeli cyfathrebu agored ar gyfer cwestiynau a sicrwydd • Hyrwyddo manteision dwyieithrwydd i bob teulu • Darparu cyfleoedd i rieni ddysgu ymadroddion Cymraeg sylfaenol • Cynnig sesiynau Cymraeg neu ddogsbardiadau	Isel

		cymunedol sy'n addas i'r teulu Sicrhau bod pob digwyddiad ysgol yn parhau i fod yn hygyrch i deuluoedd nad ydynt yn siarad Cymraeg	
Effaith bosibl ar ddysgwyr ADY sydd angen cymorth wedi'i deilwra	Canolig	- Cynnal asesiadau ADY cynnar i nodi anghenion unigol - Darparu adnoddau ADY dwyieithog a chymorth arbenigol - Gweithio'n agos gyda thimau ADY ALI i sicrhau darpariaeth briodol - Monitro cynnydd yn agos ac addasu'r gefnogaeth yn ôl yr angen - Sicrhau bod staff yn derbyn hyfforddiant ar ADY mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg - Darparu cymorth Cymraeg grŵp bach neu un-i-un ychwanegol - Ymgysylltu â rhieni wrth gynllunio ADY i sicrhau cysondeb rhwng y cartref a'r ysgol	Isel
Derbyniadau neu newidiadau demograffig os yw rhai teuluoedd yn chwilio am ddarpariaeth amgen	Isel-Canolig	- Cyfathrebu'n gynnar â darpar rieni am fanteision addysg cyfrwng Cymraeg - Diweddarau deunyddiau derbyn i esbonio'r model newydd yn glir - Monitro patrymau ceisiadau derbyn ac ymateb i dueddiadau sy'n dod i'r amlwg - Gweithio gyda'r ALI i sicrhau bod teuluoedd yn deall opsiynau darpariaeth leol - Hyrwyddo cryfderau ac ethos dwyieithog yr ysgol	Isel

		• Cryfhau perthnasoedd â darparwyr blynyddoedd cynnar lleol ymhellach i gefnogi parhad • Darparu diwrnodau agored sy'n arddangos dysgu cyfrwng Cymraeg yn ymarferol • Orlhain data demograffig i ragweld ac ymateb i newidiadau	
Pwysau ar arweinyddiaeth a staff yr ysgol yn ystod cyfnod newid	Canolig	• Datblygu cynllun cyflawni clir gydag amserlenni realistig • Dosbarthu cyfrifoldebau arweinyddiaeth ar draws yr uwch dîm • Mynediad at gymorth arweinyddiaeth a hyfforddiant ALI • Adeiladu amser gwarchodedig ar gyfer cynllunio a dysgu proffesiynol • Monitro lles a llwyth gwaith staff drwy gydol y cyfnod pontio • Sefydlu gweithgor rheoli newid i rannu cyfrifoldeb • Darparu cyfleoedd rheolaidd ar gyfer adborth a chyfranogiad staff • Defnyddio cerrig milltir fesul cam i osgoi llethu staff	Isel
Camddealltwriaeth o'r cynnig o fewn y gymuned	Canolig	• Darparu negeseuon clir, cyson ar draws pob sianel gyfathrebu • Cyhoeddi Cwestiynau Cyffredin a gwybodaeth chwalu chwedlau • Cynnal digwyddiadau ymgysylltu â'r gymuned a chynnig cyfleoedd ar gyfer adborth	Isel

		• Sicrhau bod yr holl staff yn deall y cynnig fel bod negeseuon yn gyson • Defnyddio fformatau lluosog (llythyrau, gwefan, cyfryngau cymdeithasol, cyfarfodydd) i gyrraedd pob cynulleidfa • Darparu amserlenni gweledol sy'n dangos sut y bydd y newid fesul cam yn gweithio • Ymgysylltu ag arweinwyr cymunedol a sefydliadau lleol i gefnogi cyfathrebu	
Pwysau ariannol yn deillio o fwy o adnoddau cyfrwng Cymraeg	Canolig	• Cynllunio gwariant dros sawl blwyddyn i alinio â'r gweithredu fesul cam • Gwneud ceisiadau am grantiau Llywodraeth Cymru sy'n cefnogi ehangu cyfrwng Cymraeg • Rhannu adnoddau ar draws y clwstwr i leihau costau • Blaenoriaethu deunyddiau cwricwlwm hanfodol yn gyntaf • Adolygu dyraniadau cyllideb i sicrhau defnydd effeithlon o arian • Archwilio prynu partneriaeth gydag ysgolion cyfagos • Gwneud y defnydd mwyaf o adnoddau digidol i leihau costau deunyddiau corfforol • Monitro gwariant yn rheolaidd ac addasu cynlluniau yn ôl yr angen	Isel-Canolig

2.4 Rhesymeg dros Newid

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i gryfhau addysg ddwyieithog yn unol â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032 a datblygiadau polisi cenedlaethol, gan gynnwys Cymraeg 2050 a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025. Mae'r polisiau hyn yn gosod disgwyliad clir ar awdurdodau lleol i ehangu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg ac i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr cydlynol yr iaith Gymraeg o gamau cynnar yr ysgol.

Mae'r cynnig ar gyfer Ysgol Griffith Jones yn cyd-fynd â Chwricwlwm i Gymru, sy'n rhoi iaith, hunaniaeth a diwylliant wrth wraidd profiadau dysgwyr. Mae cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cefnogi'r Pedwar Diben drwy alluogi disgyblion i ddatblygu fel dysgwyr uchelgeisiol galluog; cyfranwyr creadigol mentrus; dinasyddion gwybodus moesegol; ac unigolion iach hyderus. Mae llwybr cyfrwng Cymraeg cyson yn darparu profiadau ieithyddol a diwylliannol cyfoethog sy'n dyfnhau ymdeimlad o berthyn i dysgwyr, yn ehangu eu dealltwriaeth o dreftadaeth Cymru, ac yn eu harfogi â'r sgiliau cyfathrebu sydd eu hangen i ffynnu mewn cymdeithas ddwyieithog.

Ar hyn o bryd mae Ysgol Griffith Jones yn gweithredu model cymysg o ddarpariaeth, gyda Dysgu Sylfaen yn cael ei ddarparu fel Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3), tra bod disgyblion ym Mlynnyddoedd 3–6 yn dilyn naill ai llwybr Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) neu Dwy Iaith (Categori 2) yn bennaf. Er bod hyn yn adlewyrchu datblygiad hanesyddol yr ysgol, nid yw'r model cymysg yn darparu llwybr ieithyddol cwbl gyson i bob disgybl ac yn cyfyngu ar fanteision hirdymor trochi cyfrwng Cymraeg parhaus. Mae tystiolaeth gan Estyn a Llywodraeth Cymru yn dangos mai trochi cyfrwng Cymraeg cynnar a pharhaus yw'r dull mwyaf effeithiol a chynhwysol o ddatblygu dwyieithrwydd cryf, gyda dysgwyr yn cyflawni'r un safonau neu safonau uwch yn Saesneg tra'n ennill y manteision gwybyddol ehangach sy'n gysylltiedig ag addysg ddwyieithog.

Byddai'r cynnig yn sefydlu dilyniant cliriach a mwy cydlynol i ddisgyblion drwy ymestyn y model Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) ar draws Blynnyddoedd 3–6. Byddai hyn yn sicrhau bod pob disgybl yn elwa o drochi cyfrwng Cymraeg parhaus drwy gydol y cyfnod cynradd, gan gefnogi lefelau uwch o gymhwysedd dwyieithog ac yn cyd-fynd â gweledigaeth hirdymor Sir Gaerfyrddin ar gyfer twf addysg cyfrwng Cymraeg.

Mae'r cynnig hefyd yn cryfhau parhad gyda'r llwybr uwchradd cyfrwng Cymraeg, sy'n darparu llwybr dilyniant naturiol i ddisgyblion sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae sicrhau aliniad rhwng darpariaeth gynradd ac uwchradd yn cefnogi hyder dysgwyr, parhad ieithyddol a datblygiad dwyieithog hirdymor.

Byddai gweithredu'r newid yn raddol, blwyddyn ar ôl blwyddyn, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis Medi 2027, yn caniatáu i'r ysgol gynllunio'n effeithiol, adeiladu capasiti staff a sicrhau parhad i ddysgwyr. Ni fyddai'r cynnig yn effeithio ar ddisgyblion a fydd ym Mlynnyddoedd 4, 5 a 6 ym mis Medi 2027, gan sicrhau sefydlogrwydd ar gyfer carfanau presennol. Mae pontio graddol yn rhoi sicrwydd i deuluoedd ac amser i staff gryfhau arbenigedd ymhellach wrth ddarparu addysg cyfrwng Cymraeg o ansawdd uchel.

Mae data Cyfrifiad 2021 yn tynnu sylw at ostyngiad yn y defnydd o'r Gymraeg ymhlith plant a phobl ifanc mewn rhannau o Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys ardal Sanclêr. Mae cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Griffith Jones yn cefnogi rôl yr ysgol wrth hyrwyddo'r Gymraeg fel iaith gymunedol fyw a sicrhau bod plant yn cael cyfleoedd rheolaidd, ystyrlon i ddefnyddio'r Gymraeg yn hyderus yn yr ysgol a thu hwnt.

Mae'r cynnig hefyd yn cyfrannu'n uniongyrchol at nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 drwy fuddsoddi mewn canlyniadau addysgol hirdymor, cefnogi cynaliadwyedd y Gymraeg, ac arfogi pobl ifanc â sgiliau sy'n ehangu eu cyfleoedd yn y dyfodol. Mae sgiliau iaith Gymraeg yn cael eu gwerthfawrogi fwyfwy ar draws addysg, iechyd, gwasanaethau cyhoeddus, diwylliant a'r economi ehangach, ac mae dwyieithrwydd yn gysylltiedig â mwy o hyblygrwydd gwybyddol, datrys problemau a gallu dysgu.

Yn ogystal, mae'r cynnig hwn yn cefnogi cyflawni'r saith deilliant a nodir yn CSCA Sir Gaerfyrddin. Bydd yn cynyddu nifer y plant sy'n derbyn addysg Gymraeg yn bennaf yn y blynyddoedd cynnar, yn cryfhau dilyniant rhwng cyfnodau, yn cynyddu cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg ar draws y cwricwlwm a bywyd ysgol ehangach, yn ehangu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), ac yn cynyddu nifer y staff sy'n gallu addysgu Cymraeg fel pwnc a thrwy gyfrwng y Gymraeg.

Y saith canlyniad a osodwyd gan Lywodraeth Cymru yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin:

1. **Deilliant 1- Mae** mwy o blant meithrin / plant tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
2. **Deilliant 2- Mwy** o blant dosbarth derbyn / plant pum mlwydd oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
3. **Deilliant 3- Mae** mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cam o'u haddysg statudol i'r llall
4. **Deilliant 4- Mae** mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau a aseswyd yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg
5. **Deilliant 5- Mwy** o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol
6. **Deilliant 6-** Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY)
7. **Deilliant 7-** Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

O dan Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gymryd pob cam rhesymol i weithredu eu CSCA yn unol â'u dyletswyddau statudol. Mae'r newidiadau arfaethedig yn Ysgol Griffith Jones yn cynrychioli ymateb cynlluniedig a chymesur i'r cyfrifoldebau hyn, gan sicrhau bod addysg yn parhau i fod yn gynhwysol, yn gefnogol ac yn canolbwyntio'n gadarn ar roi'r sylfaen gryfaf bosibl i bob plentyn fel dysgwr dwyieithog hyderus.

3.Trochi Cymraeg Cynnar

Mae'r dull trochi yn defnyddio'r Gymraeg fel prif iaith addysgu a dysgu, gyda chefnogaeth technegau ymarferol, gweledol a rhyngweithiol sy'n helpu plant i ddatblygu geirfa a phatrymau brawddegau yn naturiol. Ei egwyddor graidd yw bod plant yn dysgu iaith yn fwyaf effeithiol pan fyddant yn ei chlywed wedi'i modelu'n gyson ac yn ystyrllon.

Mae ymchwil benodol yng Nghymru yn cefnogi'r dull hwn yn gryf. Mae Estyn yn adrodd bod disgyblion mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg a throchi **"yn gwneud cynnydd cyflym wrth ddatblygu eu sgiliau Cymraeg, yn enwedig pan fydd trochi yn dechrau yn y blynyddoedd cynnar"** (Estyn, *Yr Iaith Gymraeg mewn Lleoliadau Blynyddoedd Cynnar*, 2022).

Mae tystiolaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer *Cymraeg 2050* yn cadarnhau bod trochi cynnar yn cael ei **"gydnabod yn rhyngwladol fel y dull mwyaf effeithiol o greu siaradwyr dwyieithog"** (Llywodraeth Cymru, *Cymraeg 2050*, 2017; adolygiadau tystiolaeth wedi'u diweddarau 2023).

Mae gwerthusiadau annibynnol a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru hefyd yn dangos bod plant sy'n dechrau trochi o oed Meithrin yn cyflawni **lefelau uwch o hyfedredd dwyieithog, gan gynnwys y rhai o gartrefi nad ydynt yn siarad Cymraeg** (Ymchwil Arad ar gyfer Llywodraeth Cymru, 2020–2023). Mae ymchwil gan Brifysgol Bangor yn dangos ymhellach bod trochi cynnar yn **cryfhau hyblygrwydd gwybyddol, ymwybyddiaeth metaieithyddol a chymhwysedd dwyieithog cyffredinol, heb unrhyw effaith negyddol ar gyrhaeddiad Saesneg** (Prifysgol Bangor, 2020–2021).

Mae tystiolaeth ryngwladol yn atgyfnerthu'r canfyddiadau hyn. Canfu astudiaeth o 230 o blant mewn rhaglenni trochi cynnar fod disgyblion â sawl blwyddyn o drochi yn dangos **hyblygrwydd gwybyddol cryfach** ac, mewn rhai achosion, **gwell cof gwaith**, o'i gymharu â chyfoedion nad ydynt yn trochi (Prifysgol Caeredin, 2021).

Mae ymchwil gan y Comisiwn Ewropeaidd yn tynnu sylw at y ffaith bod amgylcheddau trochi yn darparu ymglymiad dwys i'r ail iaith a chyfleoedd dilys i'w defnyddio - ffactorau allweddol wrth ddatblygu cymhwysedd dwyieithog (Y Comisiwn Ewropeaidd, 2024).

Mae ymchwil ryngwladol, gan gynnwys gwerthusiadau ar raddfa fawr gan sefydliadau fel y RAND Corporation, yn dangos bod rhaglenni trochi dwyiaith **yn gwella canlyniadau darllen a mathemateg**. Mae astudiaethau ychwanegol yn dangos bod addysg ddwyieithog yn **gwella gweithrediad gweithredol, datrys problemau a hyblygrwydd gwybyddol, gan gyfrannu at well perfformiad academiaidd ar draws pynciau** (OECD, 2024). Mae adolygiad systematig o raglenni dwyiaith blynyddoedd cynnar yn adrodd manteision cyson mewn **iaith, llythrennedd a rhifedd**, ochr yn ochr â chefnogaeth gref i rieni (UNESCO, 2025).

Nid yw plant ifanc yn dysgu ieithoedd yn yr un ffordd ag oedolion, maent yn eu hamsugno'n naturiol trwy ymglymiad, trefn a rhyngweithio ystyrllon. Mae'r dystiolaeth uchod yn dangos

bod trochi cynnar yn cryfhau datblygiad gwybyddol a chanlyniadau academaidd, gan wneud y blynyddoedd cynnar yr amser mwyaf effeithiol i sefydlu sylfeini dwyieithog.

Gyda'i gilydd, mae'r ymchwil Gymraeg a rhyngwladol hyn yn dangos bod trochi cynnar nid yn unig yn cefnogi hyfedredd dwyieithog ond hefyd yn gwella datblygiad gwybyddol ac academaidd ehangach.

Trwy fabwysiadu'r dull hwn, mae'r cynnig yn rhoi mwy o gyfleoedd i ddisgyblion **gyrraedd eu potensial llawn fel dysgwyr dwyieithog hyderus, galluog**. Mae hyn yn cefnogi'n uniongyrchol Pedwar Diben Cwricwlwm i Gymru drwy helpu plant i ddod yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn dwy iaith; cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n tynnu ar hyblygrwydd gwybyddol gwell; dinasyddion moesegol, gwybodus sy'n gwerthfawrogi treftadaeth ieithyddol a diwylliannol Cymru; ac unigolion iach, hyderus sy'n datblygu ymdeimlad cryf o hunaniaeth a pherthyn drwy ddwyieithrwydd.

4.Dwyieithrwydd

4.0 Manteision bod yn ddwyieithog

Beth mae bod yn ddwyieithog yn ei olygu?

- Mae bod yn ddwyieithog yn golygu y gallwch fyw eich bywyd bob dydd gan ddefnyddio dwy iaith, gan newid yn naturiol rhyngddynt gartref, yn yr ysgol ac yn y gymuned.
- Mae'n golygu gallu symud o un iaith i'r llall yn hyderus ac yn gyfforddus, gan ddewis pa bynnag iaith sy'n gweddu i'r sefyllfa, y bobl rydych chi gyda nhw neu beth rydych chi eisiau ei ddweud.
- Deall a mwynhau straeon, caneuon, teledu / ffrydio a sgysiau mewn dwy iaith, sy'n rhoi mwy o ffyrdd i blant ddysgu a chael hwyl.
- Gallu meddwl, chwarae a datrys problemau yn y ddwy iaith, yn aml yn newid heb sylwi hyd yn oed.
- Cael mwy o ddewisiadau wrth i chi dyfu i fyny, oherwydd mae dwy iaith yn agor mwy o ddrysau mewn addysg, gwaith a bywyd bob dydd.

Addysg

Mae trochi cynnar yn cryfhau caffael iaith a chanlyniadau dysgu o'r camau cynharaf.

- Mae plant trochi cynnar yn gwneud cynnydd cyflym yn y Gymraeg, hyd yn oed o gartrefi nad ydynt yn siarad Cymraeg.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi datblygiad llythrennedd cryf ac nid yw'n rhwystro cyrhaeddiad Saesneg.

- Mae trochi yn darparu modelu iaith cyson, sy'n cyflymu geirfa, dealltwriaeth a llafaredd.
- Mae disgyblion mewn lleoliadau trochi yn dangos cynnydd cryfach ar draws meysydd cwricwlwm, gyda chefnogaeth sgiliau metaieithyddol gwell.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Estyn – *Yr Iaith Gymraeg mewn Lleoliadau Blynyddoedd Cynnar* (2022)

- **Mae plant dwyieithog yn aml yn cyflawni canlyniadau addysgol cryf**, gydag ymchwil yn dangos eu bod yn perfformio'n dda mewn ystod o dasgau gwybyddol ac academaidd.
- **Mae dysgwyr dwyieithog yn ei chael hi'n haws caffael ieithoedd ychwanegol**, gan fod trochi cynnar yn cryfhau ymwybyddiaeth metaieithyddol a strategaethau dysgu iaith.
- **Mae plant mewn addysg cyfrwng Cymraeg yn cyflawni'r un safonau, ac yn aml uwch, yn Saesneg o** 'i gymharu â'u cyfoedion mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, gan ddangos bod trochi yn cefnogi'r ddwy iaith yn effeithiol.

Gyrfa

Mae trochi cynnar yn gosod y sylfaen ar gyfer cymhwysedd dwyieithog yn y dyfodol, sy'n fwyfwy hanfodol yng ngweithlu Cymru.

- Mae dechrau trochi yn gynnar yn cynyddu'r tebygolrwydd o gyflawni **hyfedredd dwyieithog lefel uchel** yn yr ysgol uwchradd.
- Mae sgiliau iaith Gymraeg yn ofynnol neu'n ddymunol mewn nifer cynyddol o **rolau sector cyhoeddus, addysg, iechyd a diwylliannol**.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi cyflogadwyedd hirdymor drwy adeiladu'r sylfaen ieithyddol sydd ei hangen ar gyfer **cymwysterau cyfrwng Cymraeg yn** nes ymlaen.
- Mae disgyblion sy'n dilyn llwybrau trochi yn fwy tebygol o barhau i astudio'r Gymraeg i lefel uwch.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Llywodraeth Cymru – *Cymraeg 2050: Dadansoddiad Galw am y Gweithlu* (2023)

- Mae siarad dwy iaith yn sgil ychwanegol i'w rhoi ar eich ffurflen gais a'ch CV.
- Mae pobl ddwyieithog yn ennill 11% yn fwy o incwm ar gyfartaledd.
- Mae angen gweithlu dwyieithog ar gyflogwyr yng Nghymru, oherwydd bod angen cynnig gwasanaethau yn ddwyieithog yn unol â Phapur Safonau Cymru

Iechyd

Mae trochi yn cefnogi datblygiad gwybyddol ac yn cyfrannu at les hirdymor.

- Mae trochi cynnar yn gwella **gweithrediad gweithredol**, gan gynnwys **syllw, cof a hyblygrwydd gwybyddol**.
- Mae'r manteision gwybyddol hyn yn cefnogi **gwytnwch a rheoleiddio emosiynol** mewn dysgwyr ifanc.
- Mae amgylcheddau trochi yn hyrwyddo **hyder a chyfathrebu**, sy'n gysylltiedig â **lles cadarnhaol**.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi datblygiad **hunaniaeth iach**, sy'n amddiffynol i **iechyd meddwl**.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Prifysgol Bangor – Canolfan Ymchwil ar Ddwyieithrwydd (2021)

Canfu ymchwilwyr Coleg Prifysgol Llundain (UCL) fod oedolion dwyieithog yn dangos **mwyafrith o gronfa wybyddol, sy'n gysylltiedig â gwytnwch yn erbyn symptomau dementia**.

- Mae dwyieithrwydd yn **cryfhau rhwydweithiau rheoli gweithredol yn yr ymennydd**.
- Mae'r rhwydweithiau hyn yn helpu i **wneud iawn am ddirywiad sy'n gysylltiedig ag oedran**.
- Mae'r gronfa wybyddol hon yn gysylltiedig â **dilyniant arafach o symptomau dementia**.

Ffynhonnell Tystiolaeth: Sefydliad Niwrowyddoniaeth Gwybyddol UCL (2016).

Bywyd

Mae trochi yn cyfoethogi profiadau bob dydd plant ac yn ehangu eu cyfleoedd.

- Mae trochi cynnar yn galluogi plant i gymryd rhan yn hyderus mewn gweithgareddau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn yr ysgol a'r gymuned.
- Mae'n cefnogi hyder mewn cyfathrebu, gan alluogi plant i lywio gwahanol leoliadau ieithyddol.
- Mae trochi yn cryfhau datrys problemau ac addasu, sgiliau sy'n cefnogi dysgu gydol oes.
- Mae plant yn cael mynediad at ystod ehangach o brofiadau diwylliannol, cymdeithasol ac addysgol.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Llywodraeth Cymru – *Gwerthusiad o Addysg Cyfrwng Cymraeg* (Ymchwil Arad, 2020–2023)

Perthyn, Diwylliant a Threftadaeth Cymru

Mae trochi yn cryfhau cysylltiad plant â Chymru, ei hiaith a'i hunaniaeth ddiwylliannol.

- Mae trochi'n gynnar yn rhoi mynediad i blant i iaith **treftadaeth, llenyddiaeth, cerddoriaeth a thraddodiadau Cymru**.

- Mae'n meithrin ymdeimlad cryf o **berthyn a hunaniaeth**, wedi'i wreiddio mewn cymuned a lle.
- Mae trochi yn cefnogi cyfranogiad ym **mywyd diwylliannol Cymru**, fel yr Urdd, yr Eisteddfodau a digwyddiadau diwylliannol lleol.
- Mae'n cyd-fynd â nod Cwricwlwm i Gymru o ddatblygu **dinasyddion moesegol, gwybodus** sy'n deall ac yn **gwerthfawrogi diwylliant Cymru**.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Comisiynydd y Gymraeg – *Cyflwr y Gymraeg* (2023)

- Mae siarad dwy iaith yn ehangu gorwelion plant, gan roi mynediad iddynt at ystod ehangach o brofiadau, syniadau a chyfleoedd.
- Mae'r Gymraeg yn agor y drws i fywyd cymunedol cyfoethog, gan alluogi plant i gymryd rhan lawn mewn digwyddiadau, traddodiadau a gweithgareddau diwylliannol lleol.
- Mae defnyddio'r Gymraeg yn cyfrannu at ymdeimlad cryf o hunaniaeth a pherthyn, gan helpu plant i deimlo'n gysylltiedig â'u cymuned ac â Chymru.
- Mae gallu symud yn hyderus rhwng dwy iaith yn adeiladu hunanbarch, gan roi balchder i ddysgwyr yn eu galluoedd a'u hyder mewn gwahanol sefyllfaoedd cymdeithasol a dysgu.
- Mae tyfu i fyny gyda mwy nag un iaith yn annog agored a pharch, gan helpu plant i ddatblygu agweddau cadarnhaol tuag at ddiwylliannau a ffyrdd eraill o fyw.

4.1 Dwyieithrwydd yn Sir Gaerfyrddin

Mae Sir Gaerfyrddin yn gartref i un o'r niferoedd uchaf o siaradwyr Cymraeg o unrhyw awdurdod lleol yng Nghymru, sy'n adlewyrchu treftadaeth ieithyddol gref a hunaniaeth ddwyieithog y sir. Mae ymchwil sy'n seiliedig ar ddata'r cyfrifiad rhyngwladol ac astudiaethau ieithyddol yn dangos bod tua hanner poblogaeth y byd yn defnyddio dwy iaith neu fwy mewn bywyd bob dydd, sy'n dangos bod dwyieithrwydd yn gyffredin yn fyd-eang yn hytrach nag eithriad, sy'n golygu bod dwyieithrwydd yn rhan arferol a naturiol o fywyd bob dydd i filiynau o bobl yn fyd-eang.

Mae bod yn ddwyieithog yn golygu cael y gallu i fyw eich bywyd bob dydd gan ddefnyddio dwy iaith, gan newid yn hyderus rhyngddynt yn ôl cyd-destun, boed yn y cartref, yn y gymuned, mewn addysg neu yn y gweithle.

Gall pob plentyn yn Sir Gaerfyrddin ddod yn ddwyieithog drwy fanteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg yn y Sir.

4.2 Rhagor o wybodaeth am ddwyieithrwydd:

Mae rhagor o wybodaeth ar gael gan ddefnyddio'r dolenni canlynol, sy'n cynnwys adnoddau ymarferol i helpu teuluoedd i gefnogi datblygiad y Gymraeg gartref, esboniadau am addysg ddwyieithog a'i manteision, a chanllawiau i deuluoedd sy'n newydd i Sir Gaerfyrddin ar ddefnyddio a dysgu Cymraeg mewn bywyd bob dydd.

Cymraeg gyda'r plant / Welsh with your kids- give it a go!

Inside this booklet, you'll find a range of simple Welsh words and phrases that you can use with young children at home. Using these regularly will help them grow in confidence and begin to use Welsh naturally in everyday situations.

Bod yn Ddwieithog... yn Sir Gâr / Being Bilingual... in Carmarthenshire

Mae'r llyfryn hwn yn esbonio beth mae'n ei olygu i fod yn ddwyieithog ac yn tynnu sylw at y manteision niferus y gall ei roi i addysg plant, gyrfaoedd yn y dyfodol, iechyd a bywyd bob dydd. Mae hefyd yn cynnwys atebion clir, tawel i gwestiynau cyffredin y mae rhieni'n aml yn eu gofyn am addysg cyfrwng Cymraeg a dysgu'r Gymraeg.

Welcome to Wales Welcome to Carmarthenshire Welcome to Welsh

Paratowyd y llyfryn hwn gan Gyngor Sir Caerfyrddin i groesawu newydd-ddyfodiaid i'n sir ddwyieithog. Y tu mewn, fe welwch wybodaeth am sut mae'r Gymraeg yn cael ei defnyddio ar draws Sir Gaerfyrddin, ynghyd â manylion am ble y gallwch gael mynediad at gymorth Cymraeg. Rydym hefyd wedi cynnwys gwefannau ac adnoddau defnyddiol i'ch helpu i ddatblygu eich sgiliau Cymraeg ar gyflymder sy'n addas i chi.

5. Y Broses Ymgynghori

Bydd yr ymgynghoriad ar y cynnig hwn yn dilyn y canllawiau a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru fel y nodir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (2026) 001/2026.

5.0 Gyda phwy byddwn ni'n ymgynghori?

Darperir dolen i'r ddogfen ymgynghori i'r rhanddeiliaid canlynol fel y pennir gan Cod Trefniadaeth Ysgolion 2026.

Rhieni, gwarcheidwaid o:

- Ddisgyblion sy'n mynychu'r ysgolion yr effeithir arnynt gan y cynnig
- Darpar ddisgyblion, lle bo'n bosibl

Staff ac arweinyddiaeth yr ysgol:

- Aelodau staff a chyrff llywodraethu'r ysgol sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r cynnig
- Corff llywodraethu'r ysgol a Chyrff Llywodraethu ysgolion eraill sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y cynnig

Awdurdodau Lleol a'r llywodraeth:

- Gweinidogion Cymru
- Aelodau o'r Senedd (AS) ac Aelodau Seneddol (AS) sy'n cynrychioli'r ardal sy'n cynrychioli'r ardal
- Estyn
- Partneriaeth

- Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gyfer yr ardal
- Comisiynydd y Gymraeg a'r Mentrau Iaith
- Awdurdodau Lleol Cyfagos

Grwpiau cymunedol a chynrychiolwyr:

- Undebau llafur addysgu a staff
- Cyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir gan yr ysgol
- Yr Eglwys yng Nghymru ac Awdurdod Esgobaethol Catholig yr ardal y mae'r cynnig yn debygol o effeithio ar unrhyw ysgol
- Unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol debygol o gael ei heffeithio gan y cynnig

Darpariaeth Blynnyddoedd Cynnar ac ADY:

- Darparwyr meithrin annibynnol neu wirfoddol yr effeithir arnynt o bosibl, gan gynnwys Mudiad Meithrin
- Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu Blynnyddoedd Cynnar a Gofal Plant
- Cyrff iechyd perthnasol neu sefydliadau'r trydydd sector (ar gyfer cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth ADY)

Ymgynghori â Disgyblion

Darperir copi o Ddogfen Ymgynghori Plant a Phobl Ifanc i ddisgyblion.

Yn ogystal, bydd cyfle i'r disgyblion (Cyngor Ysgol o leiaf) gymryd rhan yn y broses ymgynghori yn ystod sesiwn a fydd yn cael ei chynnal gan Swyddog Awdurdod Lleol ac yn cael ei hwyluso gan y Corff Llywodraethu.

Bydd y wybodaeth a gasglwyd o'r ymgynghoriad â disgyblion yn rhan o'r Adroddiad Ymgynghori a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet i'w ystyried yn dilyn y cyfnod ymgynghori.

5.1 Y broses statudol

Cyfnod Ymgynghori

Mae'r cyfnod ymgynghori ar gyfer y cynnig yn dechrau ar 7 Medi 2026 a bydd yn dod i ben ar 20 Hydref 2026.

Er mwyn gweithredu'r cynnig presennol, mae'r canlynol yn darparu crynodeb o'r gweithdrefnau fel y'u cadarnhawyd yn y cod statudol:

Ymgynghoriad

- Dogfen Ymgynghori (y ddogfen hon) a gyhoeddwyd yn cadarnhau manylion y cynnig – bydd hyn yn cael ei chyhoeddi ar wefan yr Awdurdod Lleol yn ogystal â'i hanfon at yr holl randdeiliaid a restrir uchod.
- Bydd cyfnod o 42 diwrnod i ymateb i'r cynnig, lle gall rhanddeiliaid:
 - wneud sylwadau ynglŷn â'r cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg

Mae'n bwysig nodi **na fydd** ymatebion a wnaed i'r ymgynghoriad yn cael eu cyfrif fel **gwrthwynebiadau** i'r cynnig, ac mai dim ond gwrthwynebiadau a gyflwynir ar ôl cyhoeddi hysbysiad statudol fydd yn cael eu cofrestru. Ni fydd unrhyw ymatebion a dderbynnir ar ôl y dyddiad cau yn cael eu cynnwys fel rhan o'r broses ymgynghori.

Ystyried eich barn

Yn ystod y cyfnod ymgynghori gallwch ofyn cwestiynau, mynegi eich barn neu awgrymu opsiynau amgen i'w hystyried erbyn 20 Hydref 2026 fan bellaf drwy un o'r dulliau canlynol:

- Cwblhau arolwg SNAP ar-lein:
https://carmarthenshire.welcomesyourfeedback.net/Ysgol_Griffith_Jones
- Anfon e-bost at: cscagriffithjones@sirgar.gov.uk
- Ysgrifennu llythyr i'r cyfeiriad canlynol: Mr Owain Lloyd, Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP
- Llenwi ffurflen ymateb bapur (Atodiad A) a'i dychwelyd at Mr Owain Lloyd, Cyfarwyddwr Addysg Hamdden, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP neu anfon copi wedi'i sganio drwy e-bost i: cscagriffithjones@sirgar.gov.uk

Sylwch fod angen i chi gyflwyno'ch ymateb trwy un dull cyfathrebu.

Ar ddiwedd yr ymgynghoriad, bydd adroddiad yn cael ei gyhoeddi yn crynhoi'r sylwadau a dderbyniwyd ac ymateb yr Awdurdod Lleol i unrhyw faterion a godwyd. Bydd hwn yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin o leiaf 2 wythnos cyn cyhoeddi hysbysiad statudol. Bydd Cabinet y Cyngor yn ystyried yr adroddiad ymgynghori a'r adborth a gafwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori, a bydd yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r cynnig, gwneud newidiadau i'r cynnig, neu beidio â bwrw ymlaen â'r cynnig.

Gall ymgynghoreion gofrestru eu dymuniad i gael eu hysbysu am gyhoeddi'r adroddiad trwy lenwi a chyflwyno'r ffurflen ymateb yn Atodiad A.

5.2 Hysbysiad Statudol

Os cymeradwyir y cynnig gan y Cabinet, cyhoeddir Hysbysiad Statudol gyda manylion gan gynnwys y dyddiad gweithredu arfaethedig, a sut i wrthwynebu. Bydd cyfnod o 28 diwrnod i bobl gyflwyno gwrthwynebiadau ysgrifenedig.

Bydd yr Hysbysiad Statudol yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin a'i bostio yn yr ysgol.

Os oes gwrthwynebiadau, bydd adroddiad gwrthwynebiad yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin sy'n darparu crynodeb o'r gwrthwynebiadau ac ymateb yr Awdurdod Lleol iddynt. Mae'n bwysig nodi mai dim ond gwrthwynebiadau ysgrifenedig a gyflwynir yn ystod y cyfnod Hysbysiad Statudol fydd yn cael eu hystyried fel gwrthwynebiadau ac yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Gwrthwynebiad. NI fydd sylwadau a gyflwynir fel rhan o'r cyfnod ymgynghori yn cael eu cyfrif fel gwrthwynebiadau. Os bydd rhanddeiliaid yn dymuno i'w hymatebion i'r ymgynghoriad gael eu hystyried fel gwrthwynebiadau, byddai angen iddynt gael eu hailgyflwyno'n ysgrifenedig yn ystod y cyfnod Hysbysiad Statudol.

Bydd yr holl rhanddeiliaid a gafodd eu hysbysu o argaeledd y ddogfen ymgynghori yn cael eu cysylltu drwy lythyr neu e-bost o argaeledd yr adroddiad gwrthwynebiad.

Bydd copïau caled o'r adroddiad hefyd ar gael ar gais a gall ymgynghoreion gofrestru eu dymuniad i gael eu hysbysu am gyhoeddi'r adroddiad gwrthwynebiad trwy anfon e-bost at cscagriffithjones@sirgar.gov.uk

5.3 Penderfyniad

Cyngor Sir Caerfyrddin fydd yn penderfynu ar y cynnig. Mae hyn yn golygu y bydd yn gwneud penderfyniad terfynol ynghylch a yw'r newid arfaethedig yn mynd yn ei flaen. Os bydd y Cyngor yn penderfynu cymeradwyo'r cynnig, byddai'n cael ei weithredu yn unol â'r dyddiad a roddir yn yr Hysbysiad Statudol,

Ar ôl penderfynu, bydd yr holl bartïon â diddordeb yn cael gwybod am argaeledd y penderfyniad a fydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin.

5.4 Llinell Amser y Broses Statudol

Bydd y broses statudol a'r llinell amser fel a ganlyn:

Dyddiad	Gweithred
7 Medi – 20 Hydref 2026	Cyfnod ymgynghori statudol (42 diwrnod) – cyfle i: gwneud sylwadau ynglŷn â'r cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth iaith Gymraeg
Rhagfyr 2026	Adroddiad Ymgynghori Ffurfiol ynghyd â'r holl ymatebion a dderbyniwyd wedi'u cyflwyno i'r r Cabinet ar gyfer penderfyniad ynghylch a ddylid bwrw ymlaen â chyhoeddi Hysbysiad Statudol
Ionawr 2027	Cyfnod Hysbysiad Statudol – cyfle i gyflwyno gwrthwynebiad i'r cynnig – rhaid gwneud gwrthwynebiadau yn ysgrifenedig neu drwy e-bost a'u hanfon cyn diwedd 28 diwrnod gan ddechrau ar diwrnod y cyhoeddir yr hysbysiad
Mawrth 2027	Cyngor – os cyflwynir gwrthwynebiadau, cyflwynir adroddiad gwrthwynebiad sy'n darparu crynodeb o'r gwrthwynebiadau ac ymateb yr Awdurdod Lleol, ynghyd â chopïau o'r holl wrthwynebiadau a dderbyniwyd. Bydd y penderfyniad terfynol ar weithredu'r cynnig yn cael ei wneud.

6.Ysgol sy'n destun y cynnig

6.0 School Information and Data

	Ysgol Griffith Jones	
Safle Ysgol	Heol yr Orsaf, St. Clears, SA33 4BT	
Ystod Oedran	3-11oed	
Categori Ysgol (Cymunedol (C), Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA), Gwirfoddol a Reolir (VC)	Cymunedol	
Rhif derbyn	40	
Categori leithyddol	3 & 2	
Nifer y Disgyblion Cofrestredig (PLASC 2026)	Oed Meithrin	50
	Derbyn – blwyddyn 6	253
	Cyfanswm	303
Nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr gynt (gan gynnwys Meithrin) (PLASC)	Ionawr 2025	297
	Ionawr 2024	310
	Ionawr 2023	305
	Ionawr 2022	320
Amcangyfrifon rhifau (gan hepgor oed Meithrin) (2025)	Ionawr 2027	245
	Ionawr 2028	243
	Ionawr 2029	233
	Ionawr 2030	228
Capasiti Meithrin 2025-2026	34	
Capasiti Meithrin i flwyddyn 6 2025- 2026	286	
Cyfanswm Capasiti 2025-2026	320	
Capasiti Meithrin 2026-2027	34	
Capasiti Derbyn i flwyddyn 6 2026- 2027	286	
Cyfanswm capasiti 2026-2027	320	
Cost y pen 2025 - 2026	£5,286	

Cyllideb Ysgol 2025 - 2026)	£1,514,364
Cost y pen 2026-2027	£5,655
Cyllideb Ysgol 2026-2027	£1,600,373
Adroddiad diweddaraf Estyn	Adroddiad Arolwg Estyn 2026
Categori cyflwr Adeilad diweddaraf	B
Addasrwydd Adeiladu (Diweddaraf)	B

Graddau Categori Cyflwr Adeiladau		Addasrwydd	
Gradd A	Fel cyflwr newydd	Gradd A	Cyfleusterau da, yn addas ar gyfer addysgu, dysgu a lles yn yr ysgol.
Gradd B	Cadarn, yn weithredol ddiogel, ac yn dangos diraddiad bach yn unig	Gradd B	Boddhaol, yn gweithredu fel y bwriadwyd, ond nid yw'n cefnogi cyflwyno'r cwricwlwm yn effeithiol mewn rhai meysydd.
Gradd C	Yn weithredol ond mae angen atgyweiriad mawr neu ailosod yn y tymor byr neu ganolog	Gradd C	Gwael, gyda dulliau addysgu'n cael eu rhwystro / effaith andwyol ar drefniadaeth yr ysgol.
Gradd D	Allan o ddefnydd neu mewn perygl difrifol o fethiant mawr neu dor-cyflwr	Gradd D	Gwael iawn, gyda'r adeiladau'n rhwystro'n ddifrifol allu'r staff i gyflwyno'r cwricwlwm.

7. Manteision ac Anfanteision y cynnig

7.0 Opsiynau Amgen ag Ystyriwyd

Wrth ddatblygu'r opsiwn a ffeirir, ystyriodd yr Awdurdod ystod o opsiynau amgen.

Wrth gyflwyno'r opsiwn a ffeirir, mae'r Cyngor yn cydnabod bod dulliau amgen rhesymol ar gael. Mae pob opsiwn wedi'i ystyried ar ei rinweddau ei hun, gan gynnwys goblygiadau addysgol, cymunedol a gweithredol posibl. Er bod y Cyngor wedi nodi opsiwn a ffeirir, mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio barn agored ar bob opsiwn, ac nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud.

Mae'r holl opsiynau wedi'u datblygu i gefnogi canlyniadau addysgol dysgwyr ac adlewyrchu blaenoriaethau polisi cenedlaethol a lleol. Mae pob opsiwn yn cynnwys manteision a heriau posibl.

Nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud ar y cynnig, a bydd y Cyngor yn rhoi ystyriaeth lawn a dilys i'r holl ymatebion a dderbynnir cyn penderfynu sut i symud ymlaen.

Opsiwn 1 – Status Quo – dim newid i natur y ddarpariaeth

Er bod yr opsiwn hwn yn cynnal parhad ac yn osgoi'r angen am newid sefydliadol, nid yw'n mynd i'r afael â materion a nodwyd yn ymwneud â dilyniant y Gymraeg a chysondeb darpariaeth. Gall cadw'r dull presennol gyfyngu ar gyfleoedd i gryfhau addysg cyfrwng Cymraeg dros amser ac efallai na fydd yn cefnogi cyflawni amcanion polisi cenedlaethol a lleol. Yn ogystal, gall diffyg newid arwain at ddilyniant llai clir yn natblygiad y Gymraeg ac efallai na fydd yn darparu'r un lefel o welliant hirdymor mewn canlyniadau dysgwyr.

Manteision	Anfanteision
Nid oes angen unrhyw broses statudol neu reoleiddiol, gan osgoi baich gweinyddol ychwanegol.	Nid yw'n cefnogi uchelgais LIC o gyflawni Miliwn o Siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
Cynnal y sefyllfa bresennol, gan ddarparu parhad a sefydlogrwydd i deuluoedd a dysgwyr.	Nid yw'n bodloni'r amcanion a'r targedau a nodir yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Sir.
Osgoi'r angen am newid sefydliadol neu gynllunio pontio graddol.	Cyfyngu ar gyfleoedd i ehangu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg dros amser.
Osgoi pryderon cymunedol neu randdeiliaid posibl a allai godi o newid.	Gall arwain at gynnydd arafach yn natblygiad y Gymraeg, canlyniadau dysgwyr a chapasiti'r gweithlu.
Dim pwysau staffio na hyfforddiant ychwanegol.	Gall gynyddu'r potensial ar gyfer craffu neu her oherwydd cynnydd cyfyngedig yn erbyn disgwyliadau polisi cenedlaethol a lleol.
	Yn arwain at ganlyniadau dwyieithog hirdymor gwannach.

Opsiwn 2 – Cadw'r categoreiddio presennol Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3) yn y Dysgu Sylfaen a'r llwybr presennol Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3) neu Dwy Iaith (Categori 2) o Flwyddyn 3, tra'n amlinellu dull cynlluniedig i:

- gynyddu'n raddol gyfran y cwricwlwm a ddarperir drwy gyfrwng y Gymraeg yn y ffrwd Ddwy Iaith (Categori 2) i hyd at 79% dros amser.

Er bod yr opsiwn hwn yn cefnogi cryfhau cynlluniedig a chynyddol y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg o fewn y trefniadau presennol, efallai na fydd yn darparu'r un lefel o eglurder na chysondeb ar draws yr ysgol â newid ffurfiol mewn categori iaith. Gall y defnydd parhaus o lwybrau deuol arwain at amrywiad ym mhrofiadau dysgwyr a gall wneud dilyniant yn llai clir wedi'i ddiffinio. Yn ogystal, gall natur raddol y dull gyfyngu ar y cyflymder y mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cael ei datblygu ac efallai na fydd yn cyflawni amcanion polisi cenedlaethol a lleol tymor hwy yn llawn o fewn yr un amserlen.

Manteision	Anfanteision
Nid oes angen unrhyw broses statudol neu reoleiddiol, gan osgoi baich gweinyddol ychwanegol.	Gall cadw'r categorïau iaith presennol arwain at dwf arafach mewn addysg cyfrwng Cymraeg.
Cryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg ar draws yr ysgol wrth gadw'r categorïau iaith presennol (Categori 3 a Chategori 2).	Gall arwain at amrywiad ym mhrofiadau dysgwyr yn y Gymraeg o fewn ffrwd Categori 2 wrth i newidiadau gael eu cyflwyno.
Cynyddu canran yr addysgu a ddarperir drwy gyfrwng y Gymraeg o fewn y ffrwd Dwy iaith (Categori 2), hyd at 79% o'r cwricwlwm dros amser yn raddol.	Nid yw'n darparu'r un lefel o eglurder na sicrwydd i rieni a gwarcheidwaid â newid ffurfiol i gategori iaith yr ysgol.
Cefnogi datblygiad y gweithlu drwy gynyddu cyfrifoldebau a gallu addysgu cyfrwng Cymraeg yn raddol dros amser.	Efallai na fydd newidiadau cynyddol yn cyflawni'r nodau a'r uchelgeisiau tymor hwy a nodir yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Sir.
Cadw dewis rhieni - Gall teuluoedd sy'n well ganddynt ddull dwyieithog ond mwy o Saesneg barhau i ddewis y llwybr Dwy iaith (Categori 2).	Mae gweithredu parhaus dau lwybr yn gofyn am drefniadau staffio cymhleth, cynllunio cyfocrog ac adnoddau cwricwlwm dyblyg.
Lleihau'r tarfu - Mae'r ysgol yn osgoi'r newid strwythurol sy'n gysylltiedig â symud i fodel ysgol gyfan Prif iaith - Cymraeg (Categori 3).	Gall cynnydd fod yn llai clir nag o dan newid ffurfiol i gategori iaith yr ysgol.
Darparu llwybr gwella strwythuredig - Gall yr ysgol osod cerrig milltir clir ar gyfer cynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg.	Mae dysgwyr ar wahanol lwybrau yn derbyn lefelau gwahanol o drochi cyfrwng Cymraeg, gan leihau cysondeb yr ysgol gyfan.
Gwella ethos Cymraeg yr ysgol gyfan - Hyd yn oed heb drosglwyddo'n llawn i Gategori 3, mae cynyddu cyflenwad cyfrwng Cymraeg yn cryfhau diwylliant dwyieithog yr ysgol a gwelededd y Gymraeg ar draws y cwricwlwm.	Cynnydd arafach tuag at ganlyniadau dwyieithog, gan fod trochi rhannol yn darparu lefel wahanol o ddatblygiad iaith o'i gymharu â throchi llawn.
Gall gynyddu'r galw hirdymor am addysg cyfrwng Cymraeg - Wrth i deuluoedd weld manteision gwell darpariaeth cyfrwng Cymraeg, gall y galw am Gategori 3 barhau i dyfu'n organig.	Nid yw'n cyd-fynd yn llawn â dilyniant uwchradd, gan y gall dysgwyr ar y llwybr Dwy iaith fod yn llai parod ar gyfer addysg uwchradd cyfrwng Cymraeg.
	Mae cadw model rhanedig yn cyfyngu ar gyfraniad yr ysgol at gryfhau'r defnydd o'r Gymraeg o fewn y gymuned leol.

	Mae'r angen i gynnal adnoddau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn cynyddu'r gost a'r llwyth gwaith cyffredinol.
--	---

Opsiwn 3 –

- **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin hyd at Flwyddyn 2) yn parhau i fod yn Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl, fel sydd ar hyn o bryd.**
- **Blwyddyn 3 i flwyddyn 6, byddai darpariaeth iaith yr ysgol yn cael ei diwygio fel bod pob disgybl yn parhau i ddilyn llwybr Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3).**
- Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n raddol, ar **sail flwyddyn ar ôl blwyddyn**, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis **Medi 2027**.
- Ni fyddai'r cynnig hwn yn effeithio ar ddisgyblion a fydd ym Mlynnyddoedd 4, 5 a 6 ym mis Medi 2027.
- Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r ysgol yn pontio blwyddyn ar ôl blwyddyn i ddod yn ysgol Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) drwyddi, gan gyrraedd ei weithredu'n llawn erbyn **Medi 2030**.

Er bod yr opsiwn hwn yn darparu llwybr cyfrwng Cymraeg clir a chyson ar draws yr ysgol, mae'n newid sylweddol o'r trefniadau presennol a gall newid yr ystod o ddarpariaeth iaith sydd ar gael i deuluoedd. Efallai y bydd y symud i un llwybr o Flwyddyn 3 ymlaen yn cael ei ystyried yn lleihau hyblygrwydd yn y ffordd y mae disgyblion yn cael mynediad at addysg ddwyieithog. Yn ogystal, bydd gweithredu'n llwyddiannus yn dibynnu ar gynnal digon o gapasiti'r gweithlu, adnoddau a chyflenwi graddol effeithiol i sicrhau parhad a chysondeb profiad dysgu i bob disgybl yn ystod y cyfnod pontio.

Manteision	Anfanteision
Llwybr cyfrwng Cymraeg cyson i bob disgybl - Dileu'r rhaniad rhwng Categori 3 a Chategori 2, gan sicrhau bod pob plentyn yn cael yr un profiad ieithyddol o'r Meithrin i flwyddyn 6.	Efallai y bydd angen deunyddiau cyfrwng Cymraeg ychwanegol i gefnogi'r model Prif Iaith Cymraeg (Categori 3).
Canlyniadau dwyieithog cryfach - Profir bod trochi cyfrwng Cymraeg parhaus yn datblygu lefelau uchel o gymhwysedd dwyieithog heb leihau cyrhaeddiad Saesneg.	Efallai y bydd rhieni neu warcheidwaid nad ydynt yn siarad Cymraeg yn teimlo'n llai hyderus i gefnogi gwaith cartref neu ymgysylltu â chyfathrebu'r ysgol.
Adeiladu ar gryfderau Dysgu Sylfaen presennol - Mae'r ysgol eisoes yn cyflwyno Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) yn llwyddiannus yn y Meithrin i Flwyddyn 2.	Efallai y bydd rhai teuluoedd yn dewis ysgolion amgen sy'n cynnig mwy o ddarpariaeth cyfrwng Saesneg, a allai effeithio ar nifer y disgyblion.

Gwell parhad gyda'r ddarpariaeth uwchradd - Yn cyd-fynd yn agosach â'r llwybr cyfrwng Cymraeg Uwchradd, gan gefnogi dilyniant ieithyddol llyfnach.	Gall y cyfnod pontio gynyddu llwyth gwaith ar gyfer arweinyddiaeth a staff. Llwyth gwaith cynyddol yn ystod y cyfnod pontio.
Symleiddio staffio a chynllunio'r cwricwlwm - Mae model iaith sengl yn lleihau cymhlethdod amserlenni, dyrannu adnoddau a defnyddio staff.	Gall y cynnig arwain at gostau ychwanegol sy'n gysylltiedig â hyfforddiant staff, datblygu adnoddau ac addasu'r cwricwlwm.
Gwella hunaniaeth ac ethos yr ysgol gyfan - Mae model cyfrwng Cymraeg unedig yn cryfhau hunaniaeth ddiwylliannol yr ysgol a gwelededd y Gymraeg ar draws y cwricwlwm.	
Yn cefnogi polisi cenedlaethol a CSCA Sir Gaerfyrddin - Cyfrannu'n uniongyrchol at dargedau lleol a chenedlaethol ar gyfer ehangu addysg cyfrwng Cymraeg.	
Mae gweithredu fesul cam yn lleihau tarfu - Mae cyflwyno'r newid o flwyddyn i flwyddyn yn caniatáu i staff, disgyblion a theuluoedd addasu'n raddol.	
Mynediad cyfartal i bob disgybl - Sicrhau bod pob plentyn yn elwa o fanteision gwybyddol, diwylliannol ac addysgol trochi cyfrwng Cymraeg, nid yn unig y rhai y mae eu teuluoedd yn optio i mewn iddynt.	
Cynaliadwyedd hirdymor - Yn gosod yr ysgol yn gryf wrth i'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg barhau i gynyddu yn ardal Sanclêr.	
Cryfhau'r defnydd o'r Gymraeg o fewn y gymuned ehangach drwy gynyddu amlygiad dyddiol, hyder a chyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r iaith y tu hwnt i'r ysgol, helpu i atgyfnerthu'r Gymraeg fel iaith gymunedol fyw a chefnogi ymdrechion ehangach i hyrwyddo bywiogrwydd y Gymraeg.	
Yn bodloni gofynion strategol Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin, yn cyd-fynd ag egwyddorion Cwricwlwm i Gymru, yn cyfrannu'n uniongyrchol at nod cenedlaethol Cymraeg 2050, ac yn cefnogi'r disgwyliadau statudol a nodir yn	

Neddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025.	
Cryfhau dilyniant cyfrwng Cymraeg, gwella parhad ieithyddol, ac yn cyflawni dyletswyddau lleol a chenedlaethol i ehangu addysg cyfrwng Cymraeg o safon uchel.	

8.Effaith Posibl y Cynnig

8.0 Effaith ar ddisgyblion

i. Disgyblion sy'n mynychu Ysgol Griffith Jones ar hyn o bryd

Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r newid yng nghategori iaith yr ysgol yn cael ei gyflwyno'n raddol, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis Medi 2027. Bydd pob disgybl ym Mlynedd 4-6 ym mis Medi 2027 yn parhau i allu cael mynediad at ddarpariaeth Dwy iaith (Categori 2) yn Ysgol Griffith Jones nes iddynt adael yr ysgol.

ii. Disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd eraill yn nhalgylch Sanclêr

Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar ddisgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd eraill yn ardal Sanclêr.

iii. Disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd nad ydynt yn nhalgylch Sanclêr

Nid oes disgwyl i'r cynnig gael effaith sylweddol ar ddisgyblion sy'n mynychu cynradd neu ysgolion y tu allan i dalgylch Sanclêr.

8.1 Effaith ar staff

Cyfrifiad Blynyddol y Gweithlu Ysgolion (CBGY) 2026 Cymhwysedd iaith Staff Ysgol Griffith Jones

Mae data Cyfrifiad Blynyddol y Gweithlu Ysgolion (CBGY) 2026 yn dangos proffil Cymraeg cryf ymhlith staff addysgu Ysgol Griffith Jones. Mae tua 88% o athrawon yn cael eu hasesu ar lefel Hyfedr (W6), gyda 12% arall ar lefel Canolradd (W4). Mae hyn yn dangos bod y mwyafrif helaeth o staff addysgu yn gallu cyflawni drwy gyfrwng y Gymraeg, gyda'r staff sy'n weddill yn debygol o gefnogi darpariaeth cyfrwng Cymraeg gyda rhywfaint o ddatblygiad. Mae hyn yn darparu sylfaen ddiogel ar gyfer cynnal a chryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ymhellach ar draws yr ysgol.

O fewn y garfan staff cymorth, mae sgiliau Cymraeg yn fwy amrywiol. Mae tua 73% o'r staff cymorth yn cael eu hasesu ar lefel Ganolradd neu uwch (W4–W6), gan gynnwys tua 20%

ar lefel hyfedr ac 20% ar lefel uwch. Fodd bynnag, mae tua 27% ar lefel Sylfaen neu'n is, gan gynnwys tua 13% heb sgiliau Cymraeg.

Ar y cyfan, mae'r data'n dangos bod Ysgol Griffith Jones mewn sefyllfa dda i ddarparu addysg cyfrwng Cymraeg, o ystyried y lefelau uchel o hyfedredd ar draws y gweithlu addysgu a'r mwyafrif o staff cymorth sydd â sgiliau Cymraeg swyddogaethol. Er bod rhywfaint o amrywiaeth o hyd mewn cymhwysedd iaith ymhlith staff cymorth, byddai gweithredu'r model cyflwyno ieithyddol arfaethedig yn raddol yn rhoi cyfle clir i'r rhai sydd â lefelau is o Gymraeg ddatblygu eu sgiliau ymhellach.

8.2 Effaith ar drefniadau Llywodraethu

Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn arwain at newidiadau i drefniadau llywodraethu yn yr ysgol.

8.3 Effaith ar safon a safonau mewn addysg

i) Addysgu a dysgu

Safonau a chynnydd yn gyffredinol, o fewn grwpiau penodol ac o ran sgiliau

Mae'r Cyngor yn disgwyl y byddai diwygio darpariaeth iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ddarpariaeth addysgol, safonau a chynnydd disgyblion yn gyffredinol. Gan y byddai'r newid yn cael ei gyflwyno fesul cam, disgwylir i'r gweithredu arwain at ddefnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau, gan ddileu'r angen am ddarpariaeth ddyblyg a sicrhau gwell cyfleoedd dysgu i ddisgyblion ar draws pob ystod oedran.

Rhagwelir y byddai newid categori iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau pob disgybl, gan gynnwys y rhai o grwpiau penodol o ddysgwyr fel disgyblion sydd â Saesneg fel iaith Ychwanegol, y rhai sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, Plant sy'n derbyn gofal a disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Mae'r Cyngor hefyd yn disgwyl y byddai'r newid yn arwain at welliannau yn ansawdd yr addysgu, gyda chefnogaeth gwell dysgu proffesiynol cyfrwng Cymraeg a chyfleoedd cydweithio i staff, gan gynnwys gweithio mewn partneriaeth ag ysgolion eraill i rannu arferion addysgegol effeithiol.

Byddai'r newid arfaethedig yn cefnogi athrawon i adeiladu'n fwy systematig ar wybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau presennol disgyblion, tra'n cynnig ystod ehangach a mwy cydlynol o brofiadau dysgu sy'n datblygu diddordebau a sgiliau llythrennedd disgyblion ar draws Ardaloedd Dysgu.

Ehangder, Cydbwysedd a Phriodoldeb y Cwricwlwm

Rhagwelir y byddai diwygio categori iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ehangder, cydbwysedd a phriodoldeb y cwricwlwm. Drwy ddileu'r angen i ddyblygu'r ddarpariaeth, byddai'r ysgol mewn sefyllfa well i gyflwyno cwricwlwm cydlynol sy'n cyd-fynd yn llawn â gofynion Cwricwlwm i Gymru a'r uchelgeisiau a nodir yn *Ein Cenhadaeth Genedlaethol*.

ii) Datblygu Sgiliau

Disgwylir i'r newid arfaethedig gael effaith gadarnhaol ar sgiliau llythrennedd disgyblion, gwell cyfleoedd i rannu arbenigedd ac adnoddau staff ar draws pob cam o'r ysgol. Yn benodol, byddai'n cryfhau sgiliau Cymraeg disgyblion, gan alluogi pob dysgwr i ddod yn ddefnyddwyr dwyieithog hyderus o'r Gymraeg a'r Saesneg. Byddai'r newid hefyd yn gwella'r defnydd o'r Gymraeg mewn dysgu ffurfiol a chyd-destunau ysgol anffurfiol, gan atgyfnerthu datblygiad iaith drwy gydol y diwrnod ysgol.

iii) Lles, Gofal, Cefnogaeth ac Arweiniad

Byddai diwygio'r ddarpariaeth iaith i Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) yn cefnogi'r ysgol i gryfhau tracio a monitro cynnydd disgyblion o gamau cynnar addysg. Byddai sefydlu sylfaen glir i'r Gymraeg yn galluogi asesu a chynllunio mwy cyson wrth i ddisgyblion symud ymlaen drwy'r ysgol.

Mae'r Cyngor yn disgwyl y byddai'r model hwn yn gwella ymhellach y ddarpariaeth sy'n cefnogi cymorth dysgu, datblygiad personol a lles, gan gynnwys ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Byddai cyflwyno darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn raddol, ynghyd â llwybrau dilyniant clir, yn cefnogi disgyblion i ddatblygu hyder, annibyniaeth a gwytnwch, tra'n parhau i dderbyn cymorth priodol wedi'i deilwra i'w hanghenion unigol.

Byddai'r dull arfaethedig hefyd yn cryfhau dealltwriaeth disgyblion o'r iaith a'r diwylliant Cymraeg, ochr yn ochr â'u hymwybyddiaeth o'r gymuned leol a'r byd ehangach.

Byddai cyflwyno darpariaeth Prif Iaith-Cymraeg ar draws yr ysgol yn helpu i ymgorffori'r Gymraeg mewn dysgu ffurfiol a bywyd ysgol bob dydd, gan gefnogi ymdeimlad o berthyn a hunaniaeth disgyblion wrth iddynt symud ymlaen gyda'u haddysg.

iv) Arwain a Gwella

Ansawdd ac Effeithiolrwydd Arweinyddiaeth, Hunanwerthuso a Chynllunio Gwella

Rhagwelir y byddai diwygio darpariaeth iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar arweinyddiaeth, rheoli a chynllunio gwella. Byddai sefydlu darpariaeth Prif Iaith-Cymraeg Gymraeg ar draws yr ysgol yn cefnogi arweinwyr i fynegi rhesymeg addysgol glir a chydlynol ar gyfer dylunio a dilyniant y cwricwlwm.

Byddai'r dull hwn hefyd yn cefnogi arweinwyr a rheolwyr i ymateb yn effeithiol i flaenoriaethau cenedlaethol ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg, gan gynnwys darparu cyfleoedd pwrpasol i ddisgyblion ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg mewn cyd-destunau dysgu ffurfiol ac anffurfiol.

Disgwylir i lwybr iaith cliriach gefnogi ffocws mwy miniog ar hunanwerthuso, gan alluogi arweinwyr i gynllunio gwelliant yn fwy effeithiol ar draws camau.

Byddai cyflwyno model graddol gyda darpariaeth iaith wedi'i ddiffinio'n gliriach yn caniatáu i arweinwyr a rheolwyr weithredu'n fwy effeithlon, gan leihau cymhlethdod a galluogi mwy o ffocws ar godi safonau, cefnogi dysgwyr a datblygu darpariaeth o ansawdd uchel ar draws yr ysgol.

Dysgu Proffesiynol

Byddai'r newid arfaethedig yn cefnogi gwell cyfleoedd Dysgu Proffesiynol i staff, yn enwedig mewn perthynas ag addysgeg cyfrwng Cymraeg. Byddai cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn galluogi staff i ymgysylltu'n llawnach mewn cydweithrediad â rhwydweithiau cyfrwng Cymraeg, gan gynnwys cyfleoedd i rannu arferion effeithiol yn lleol ac yn rhanbarthol. Byddai hyn yn cefnogi datblygiad hyder, arbenigedd a chysondeb staff mewn addysgu'r Gymraeg.

Defnyddio Adnoddau

Byddai gweithredu'r model arfaethedig yn cefnogi defnydd mwy effeithlon o adnoddau dros amser, yn enwedig trwy leihau'r angen i ddyblygu darpariaeth ar draws gwahanol ffrydiau iaith. Wrth i'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gael ei chryfhau a'i hymgorffori'n raddol, byddai'r ysgol mewn sefyllfa well i ddefnyddio staffio, adnoddau dysgu a llety yn fwy effeithiol i gefnogi addysgu a dysgu o ansawdd uchel.

Effaith ar grwpiau sy'n agored i niwed, gan gynnwys anghenion dysgu ychwanegol (ADY)

Byddai'r dull arfaethedig yn darparu mwy o gyfleoedd i gefnogi dysgwyr sy'n agored i niwed, gan gynnwys disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol, trwy ddilyniant a pharhad cliriach o'r cyfnod Dysgu Sylfaen ymlaen. Byddai cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cefnogi dulliau cyson o gymorth ac ymyrraeth dysgu.

Cyflawni'r Cwricwlwm Ar draws y cyfnod ysgol gynradd

Rhagwelir y byddai'r newid arfaethedig yn cael effaith gadarnhaol ar allu'r ysgol i ddarparu'r cwricwlwm llawn ar draws y cyfnod cynradd. Byddai lleihau'r angen am ddarpariaeth ddyblyg yn galluogi'r ysgol i gyflwyno cwricwlwm mwy cydlynol a chytbwys sy'n cyd-fynd â Chwricwlwm i Gymru.

Er y gall rhai heriau godi yn ystod y cyfnod pontio wrth i'r model newydd gael ei gyflwyno'n raddol, byddai'r Cyngor yn parhau i gefnogi'r ysgol drwy gydol y gwaith gweithredu i sicrhau bod disgyblion ym mhob cam yn derbyn cwricwlwm priodol, o ansawdd uchel a bod parhad dysgu yn cael ei gynnal.

8.4 Safonau Addysg yn Ysgol Griffith Jones

Adroddiad Arolygu Estyn, Ysgol Griffith Jones, Mehefin 2026

Mae'r pennaeth yn arwain yr ysgol yn effeithiol ac yn gosod cyfeiriad clir sy'n seiliedig ar werthoedd cytûn a phwrrpasol. Mae ganddo ddisgwyliadau uchel o'i hun, y staff a'r disgyblion, ac mae bob amser yn anelu at sicrhau bod yr ysgol yn gwella.

Mae athrawon yn cynllunio profiadau dysgu ysgogol, sy'n datblygu medrau llythrennedd, rhifedd a digidol disgyblion yn llwyddiannus. Mae hyn yn sicrhau bod y rhan fwyaf, gan gynnwys y rheini ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) a'r rhai o aelwydydd incwm isel, yn gwneud cynnydd cadarn. Mae'r cwricwlwm yn eang ac yn berthnasol, gyda ffocws cryf ar yr ardal leol.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag ADY yn gryf. Mae'r ysgol yn adnabod eu hanghenion yn gynnar ac yn darparu rhaglenni priodol i'w cefnogi. Mae cydweithio effeithiol rhwng athrawon a chynorthwyrwyr dysgu yn sicrhau darpariaeth gyson i'r disgyblion hyn.

Un o nodweddion cryf eraill yr ysgol yw'r ffordd mae athrawon yn cefnogi datblygiad medrau llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol disgyblion yn drefnus ar draws ystod o gyd-destunau diddorol.

Mae'r ysgol yn defnyddio cynefin y disgyblion yn effeithiol fel ysgogiad i'w tasgau. Er enghraifft, wedi archwilio hanes a dylanwad Merched Beca a Griffith Jones, Llanddowror, mae disgyblion yn datblygu dealltwriaeth drylwyr o'u hunaniaeth a'u treftadaeth. Mae hyn yn eu hysbrydoli i ysgrifennu darnau estynedig o safon uchel, sy'n arddangos dyfnder, aeddfedrwydd, empathi ac ymdeimlad clir o bwrpas ar draws ystod o ffurfiau.

8.5 Effaith ar ysgolion eraill

Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar ysgolion eraill. Mae'n bosibl y gall rhai disgyblion ddewis cael mynediad at ddarparwyr amgen Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1) yn hytrach na chael mynediad at ddarpariaeth Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) yn Ysgol Griffith Jones. Felly, mae'n bosibl y bydd cynnydd yn nifer y disgyblion yn yr ysgolion hyn, fodd bynnag, mae'r niferoedd yn debygol o fod yn gymharol fach felly ni ragwelir y byddai'r effaith yn sylweddol.

8.6 Ystyriaethau / goblygiadau eraill

i) Goblygiadau Ariannol

Mae Ysgol Griffith Jones yn cael ei hariannu yn unol â pholisi cyllido ysgolion Cyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n derbyn adnoddau ar yr un sail ag ysgolion eraill o fewn yr awdurdod. Mae'r cyllid yn cael ei ddyrannu'n bennaf yn ôl niferoedd a chyfleusterau disgyblion yr ysgol, yn unol â fformiwla ariannu y Cyngor y cytunwyd arno.

Nid oes unrhyw ofynion gwariant cyfalaf yn gysylltiedig â'r cynnig hwn.

ii) Tir ac Adeiladau

Ni fydd angen trosglwyddo tir nac adeiladau o ganlyniad i'r cynnig hwn.

iii) Trefniadau Derbyn

Ni fydd unrhyw newid i'r trefniadau derbyn.

Pe bai'r cynnig presennol yn cael ei weithredu, byddai derbyniadau i'r ysgol yn parhau i gael eu gweinyddu gan y Cyngor yn unol â Pholisi Derbyn y Cyngor, sydd ar gael ar-lein : [Polisi Derbyn Ysgolion 2026-27 Cyngor Sir Caerfyrddin](#)

Byddai angen i ddisgyblion newydd sy'n dymuno mynychu'r ysgol wneud cais am le yn unol â threfniadau derbyn y Cyngor.

Trefniadaeth a Derbyniadau Ysgolion

Cyngor Sir Caerfyrddin
Yr Adran Addysg a Hamdden
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP

E-bost: derbyniadau@sirgar.gov.uk

iv) Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA)

Mae Cynllun Strategol Cymraeg Mewn Addysg (CSCA) 2022-32 yn nodi dyhead y cyngor i ddarparu ac ehangu Addysg Cyfrwng Cymraeg o fewn y Sir.

Byddai gweithredu'r cynnig yn sicrhau y byddai gan bob disgybl yn Sanclêr fwy o fynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg drwy gydol eu hamser yn yr ysgol, gan sicrhau eu bod yn datblygu sgiliau dwyieithog yn y Gymraeg a'r Saesneg. Byddai hyn yn arwain at gynnydd yn nifer y disgyblion sy'n cael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg, gan gyfrannu felly at dargedau'r Cyngor i gynyddu nifer y disgyblion sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg, a nod Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

9. Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Mae Asesiad Effaith Integredig wedi'i baratoi fel dogfen ar wahân mewn perthynas â'r cynnig hwn a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r ddogfen ymgynghori hon.

Mae'r Asesiad Effaith Integredig yn dod i'r casgliad bod disgwyl i'r cynnig gael effaith gadarnhaol gyffredinol. Mae'n nodi manteision mewn perthynas â chanlyniadau addysgol, datblygiad y Gymraeg a dilyniant dysgwyr hirdymor, ac yn cadarnhau bod y cynnig yn cefnogi cydraddoldeb, cynhwysiant a lles i bob dysgwr. Mae'r asesiad yn canfod unrhyw effeithiau andwyol sylweddol ac yn dod i'r casgliad bod y cynnig yn cynrychioli dull cymesur, cynaliadwy sy'n cyd-fynd ag amcanion polisi lleol a chenedlaethol.

10. Asesiad Effaith Integredig ar yr Iaith Gymraeg (AEIIG)

Mae Asesiad Effaith ar yr Iaith Gymraeg wedi'i baratoi fel dogfen ar wahân mewn perthynas â'r cynnig hwn a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r ddogfen ymgynghori hon.

Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg yn dod i'r casgliad bod y cynnig yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'n nodi mwy o ddefnydd o'r Gymraeg ar draws addysgu, dysgu a bywyd ysgol ehangach, gan gefnogi gwell hyder, dilyniant a chanlyniadau dwyieithog hirdymor. Nid oes unrhyw effeithiau negyddol sylweddol wedi'u nodi, ac ystyrir bod y cynnig yn gwneud cyfraniad cryf at amcanion lleol a chenedlaethol y Gymraeg.

ATODIAD A

FFURFLEN YMATEB

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn ymgynghori ar y cynnig:

I wneud **newid rheoledig** i ddarpariaeth Gymraeg yr ysgol. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

3. **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin hyd at Flwyddyn 2) yn parhau i fod yn Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3) ar gyfer pob disgybl, fel sydd ar hyn o bryd.**
4. **O Flwyddyn 3 i Flwyddyn 6, byddai darpariaeth iaith yr ysgol yn cael ei diwygio fel bod pob disgybl parhau i ddilyn llwybr Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3).**
 - Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno'n **raddol**, ar **sail blwyddyn ar ôl blwyddyn**, gan ddechrau gyda Blwyddyn 3 ym mis **Medi 2027**.
 - Ni fyddai'r cynnig hwn yn effeithio ar ddisgyblion a fydd ym Mlynnyddoedd 4, 5 a 6 ym mis Medi 2027.
 - Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r ysgol yn pontio flwyddyn ar ôl blwyddyn i ddod yn ysgol Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3) drwyddi, gan gyrraedd ei weithredu'n llawn erbyn Medi 2030.

Mae'r ffurflen ymateb ganlynol yn caniatáu i randdeiliaid wneud sylwadau ar y cynnig.

Gall ymgynghoreion gyflwyno eu barn o blaid neu yn erbyn y cynnig.

Ni fydd ymatebion a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori yn cael eu trin fel gwrthwynebiadau statudol. Os yw ymgynghoreion yn dymuno gwrthwynebu, bydd angen iddynt wneud hynny yn ystod y cyfnod gwrthwynebiad statudol.

-
1. Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio eich cysylltiad â'r ysgol yr effeithir arni gan y cynnig hwn?

☐ Rhiant/gwarcheidwaid

☐ Llywodraethwr

☐ Aeolod o'r gymuned

☐ Arall: nodwch os gwelwch yn dda

☐ Darpar riant/gwarcheidwaid

☐ Staff

☐ Cyngor Cymuned

Rhowch unrhyw sylwadau ar y cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Griffith Jones

2. A oes unrhyw opsiynau eraill y dylai'r Awdurdod Lleol fod yn eu hystyried ar gyfer Ysgol Griffith Jones?

☐ Oes

☐ Nac Oes

Os oes, amlinellwch yr opsiynau amgen:

3. Oes gennych unrhyw bryderon am effaith y cynnig ar unrhyw un o'r canlynol:

☐ Y Gymuned

☐ Pobl o nodweddion gwarchodedig *h.y. oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd neu gred, rhyw neu gyfeiriadedd rhywiol*

☐ Arall: nodwch os gwelwch yn dda _____

Rhowch fanylion isod os gwelwch yn dda:

4. Mae'n ofynnol i ni yn ôl Safonau'r Gymraeg ystyried effeithiau unrhyw benderfyniadau polisi ar y Gymraeg.

a.) Yn eich barn chi, pa effeithiau cadarnhaol neu andwyol fyddai'r cynnig hwn yn ei chael ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

b. Sut ydych chi'n meddwl y gellid llunio'r cynnig neu ei adolygu fel y byddai'n cael effeithiau cadarnhaol neu fwy cadarnhaol ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

c. Sut ydych chi'n meddwl y gellid llunio'r cynnig neu ei adolygu fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol nac yn cael llai andwyol ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

5. Ar ddiwedd y cyfnod ymgynghori, bydd Adroddiad Ymgynghori yn cael ei gyhoeddi yn crynhoi'r materion a godwyd gan yr ymgynghoreion ac ymateb yr Awdurdod Lleol i'r materion hynny.

Hoffech gael gwybod am gyhoeddi'r Adroddiad Ymgynghori?

☐ Hoffwn

☐ Na hoffwn

Os oes, rhowch gyfeiriad e-bost neu gyfeiriad post a dewis iaith (Saesneg/Cymraeg):

Diolch am llenwi'r ffurflen ymateb.

Dylid anfon ffurflenni ymateb wedi'u llenwi i'r cyfeiriad canlynol, **i gyrraedd erbyn 20 Hydref 2026 fan bellaf** neu eu hanfon drwy e-bost i'r cyfeiriad e-bost isod.

Mr Owain Lloyd
Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP

E-bost: cscagriffithjones@sirgar.gov.uk

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales